

Slavica Sarkotić

NEBO V FARBE JORGOVANA
monodrama

Kuhinja.

Stol od grubo istesane hrastovine. Na njemu svijećnjak sa svijećom koja dogorijeva, raspelo, čaša i vrč s vinom.

Starica skida maramu s glave i slaže je na stolu.

Kroz otvoren prozor čuju se cvrčci.

-E moj Bogek, da sem unda znala to kaj sada znam, ne bi vas bila pustila da si otidete.

Ne bi. Kak da je negde drugde bole nek tu pri nami.

(Uzdiše)

Morti imate dućan pod nosom i se te lepe stvari, cipele i obleku. I avute i spametne telefone, i kaj ti ja se znam.

Ali sejeno, nemate of mir teri je tu pri nami, tam od avutof ne čujete šmrčke f polu, ni žabe kak v grabe krekeču, ni ćuka teri po noći popevle.

Ni veter teri z granami po krovu tuče.

Velite da delate "z glavum". Dobro, verujem vam ja to, zato su vam ruke na slika tak bele i fine.

A poglečte moje.

(Rastvara dlanove i gleda u ogrubjelu kožu prepunu žuljeva)

A kaj bi? Vi više žule ni poznali ne bi. Si delate z olofkami, i onemi stroji na teremi samo gumbe pritiščete.

Nek. Ne mene žal kaj se vi ne mučite onak kak se ja celi život mučim.

Ne mene žal. Kakova bi ja mati bila gda se ne bi vuspehu svoje dece raduvala?

Nek ste vi vuspešni, nek.

I fala vam kaj se na svoju staru mater teda negda zmislite i nekteru mi slikicu pošelete.

Znate kak rada imam vas i vnukeke.

Kaj se dolarof dotikavle, ne morate mi do Božića niš slati, za kruf i mleko imam, a kaj mene puno i treba.

Katena mi je napunila špajzu i frižider, donesla mi je tablu špeka, demižon vina i debelu klobasu.

Sem je rekla, Kato, a kaj če mene vino, retko gda se ja popiti vina setim, gda me nekaj zaboli, i unda ga z vodum pomešam, negda v mladosti smo si znale svekrva i ja čašu, dve popiti gda smo onak teško delale. Potlem sem morala sečkakove tablete piti, leta i leta nesem nijakovoga alkohola trošila, pak kaj bum sad pod starost z vinom počimala.

A ne baš tak. Tu i tam si znam komovice f čaj deti ili vina s cukorom i klinčekom skuvati.

A ona samo muči i trpa v frižider.

Devenicu, belu, onu kaj denes skoro više nigdo ne dela, baš onu teru najrajši imam.

Bu je dosta i mene i mačkom.

(Gleda prema prozoru gdje na dasci leži debeli žuti mačak. Polagano dolazi večer)

I treba donesti, em vas furt nejakova vračtva fekta. Kaj ne dosta da se za me starate, nek još i ž njum brigu vodite.

A ne vam ona tak dobra kak se dela. Nekteri den sem ju vlovila kak mi vugorke z vrta krade, prasica.

Gda me je vidla fletno se pobrala domom a vu fertunu je nekaj nosila, sto posto moje vugorke.

Dobro, nesem je ja brojila, ali sigurna sem da jih bar pet, šest manjka od včera.

I svoje mačke furt pretirava, škrta je i ne da jim jesti, a one unda bokčije dojdu k mene pak se komaj jedva najeju.

Pri mene je navek nekaj v zdelice.

(Uzdiše)

Joj, tak je sparina. Če večeres ne bu kiše ne znam gda je bu.

Žejna sem, bome sem se denes na vrtu nadelala kak kakva mlada cura. A ne da moram, ali eto, imam rada to malo vrteka. Me na on naš negdašni veliki podseča.

(Natače malo vina u čašu)

Gda sem bila mlada nikaj mi ne bilo žmehko ni teško, mogla sem delati i bez jela i bez pila.

A morala sem na pole mam gda bi se razdanilo. Svekrva je rekla, ti Maro ojdi, zemi motiku, dok još ne vruče, a ja bum taki za tobum došla, samo da žgance skuvam, kaj bude se sa družina najela.

I tak sem ja otišla i kopala i kopala, sunce se je digalo na nebu tero je najprf bilo onak v farbe jorgovana, lubičasto i rozo, a potlem gda je sunce zažarilo je bilo najprf plavo kak morje a unda svetlo kak da zapališ hiladu žaruli i nigde se ne bilo moči skriti ni lada najti.

A gda bi svekrva na koncu došla, ja nesem mogla više jesti žgance tere mi je donesla zato kaj več nesem bila gladna, samo sem žejala i pila se vodu i po sebe polevala, i sa sem bila od švica i od vode. I zato kaj su žganci već mrzli bili.

I tak sem navek delala na vode i na žgance i negda vuz komad sira teroga smo same doma delale.

A svekrva i ova mlajša sneja Barek, navek su se nekak zvekle, našle si tobože nejakof laganeši posel f hiže i okolo nje.

Tebe Maro motika nekak najbolje ide, si su govorili, i tak sem ja bila Marek, majstorica od motike.

A da vam praf rečem negda mi je to dobro i došlo. Gda bi se oni doma počeli oko nečega

spregovarjati a nigdo nikomu za praf ne dal, aj sem lepo otišla f sušu, zela motiku na rame i na pole.

Nesem već bila bedasta pak išla brez vode, navek sem si posle natočila flašu, zato kaj čovek brez jela more fajn dugo biti ali brez vode ne.

I gda ste vi bili mali sem vas sobum na pole pelala.

Zela bi kareranu deku, nekaj vaše igrački i tak bi deku prestrla na zemlu i vi bi se igrali a ja sem kopala. Kopala i popevala. Joj, kak su to lepa vreemna bila

(Pogleda uprtog u tavanicu tiho pjevuši "Lepi naši strnokosi")

A unda ste odrasli i na škole otišli. I se je to v redu, samo nikak ne razmem da neste mogli tu pri

hiže ostati nek da ste morali f tuđu zemlu prejeti.

To kaj vam je otec prerano vmrl ne značilo da ne bute vuspeli sebe i v domovine života stvoriti, je , ali

vi ste šteli više i bole, i tak ste se po svetu razišli kak mravci.

A ja sem ostala, kaj bi drugo. Pa kak bi se ovo ostavila da propada. Dedeka i babice već zdamlek ne, pokoj im duše, puno su me put znali nasikerati, znala sem se i naplakati zato kaj nesu navek najpravedneši bili, ali zdaj vidim da ne ni njim bilo lefko, treba je bilo z družinum upravlati, negda su se si držali skup i skup z jene zdele jeli, a ne kak denes gda je saki za sebe i gda ne bi ni za živu glavu posegel v skupnu zdelu ili na priliku popil vino z čaše s tere je negdo drugi pil.

(Natače još malo vina i krajičkom marame briše suzu)

I kaj? (glasnije)

Sejeno ste škambravi i osetlivi i furt te nejakove antibiotike pijete i ruke dezinficerate ščem kvaku dodenete, a mi smo negda se to z rakijum rešavali.

Gda se je kum Pepič širočkom posekel smo mu ranu s komovicum zeprali, s frbantom svezali i ne ni videl doktora a rana je zarasla.

Če je nekoga drobec bolel, osobito za naše ženske bolesti, imale smo babica i ja navek spravlenu flašičku vrmaru spod alinja, kak ju dečki, otec vam i stric, a bome i ded ne bi mogli najti.

I nesmo ni znali za nijakove antibiotike ni ove leke kaj ih denes davaju kak bi ljudi mogli bole zaspati. Te nejakove asperine i vapaurine i antidepresive i kak je se ne zovu.

Toga nam ne bilo treba.

Mi smo se nadelali i gda bi z večeri legli f postel zaspali bi kak klade.

E, ali denes je se drugač.

Idem ja nekteri dan prek v dučan, ponestalo mi je bilo kvasca a štela sem si krafline narediti, i kaj vidim. Pred dučanom njih sedem, osem i si v jene ruke drže pivu a v druge te vraži mobitel i po njem s prsti prebiraju. Nigdo se z nikem ne spomina, nigdo nikoga v oči ne gleda.

Isusek dragi, mislim si ja, pak vi više ni znate jeni za druge, kak da ne postojite, samo vu te ekrane zrlite.

Ja se eto s tum susedum Katenum znam negda i porečkati, ali si pak stanemo pri plotu i zdebateramo su dnevnu i selsku politiku.

I unda nam bu leže dale delati.

Nemre človek bez človeka živeti.

Kak živeti a drugoga človeka v oči ne pogledati, kak?

Pak ti ekrani nesu živi, oni samo svetle s tem nejakovem plavem svetlom tero človeku dušu i pamet zimle.

E, deca draga. Se je denes lahko postalo i se je moči s penezi kupiti.

I avuto, i hižu, i televizor i posel.

Jedino zdravle ne moči kupiti. A bome ni duševni mir. Samo kaj ljudi toga nesu svesni. Nečeju videti pri zdrave očija kaj su prave vrednosti v životu.

A to je zdravije, obitel i čista savest.

Ali kak da je nekterem menje važno nek imati veliki avuto ili skupu robu.

(Popravlja rukom nabor na pregači. Izvana dopiru koraci po cesti)

A kaj se mene dotikavle ne žalim se.

Gda me trga f kolenu popijem si pol čaše vina, gda mi poraste tlak popijem si čašičku komovice i mam mi je bole.

Glede savesti tu sem nektere stvari isto sobum raščistila. Gda sem ono bila poplašila vašega tateka da bum otišla če bu i dale saki drugi dan išel kume Jagice pomagat beciklina popraviti, sem lagala, če baš sem se tobože bila spakerala, kam bi otišla, ali me savest za to više ne peče, a on je mam prestal k Jagice hoditi.

Daklem zdravije donekle imam. Čistu savest donekle imam. Imam fala Bogu i vas, obitel, samo kaj neste z menum.

A ja k vam vu te metropole nejdem i šlus.

Bole pole nek metropole.

S tem se morate pomiriti. Gda me ne bu z hižum i gruntom delajte kaj hočete, ali dok sem ja živa ja bum grunta i hižu opčuvala. Kak su i moji negda.

(Uzdiše jače nego ranije i nadlanicom otire oči)

Samo to kaj sem nekteri den zeznala me je fajn potreslo. To kaj ste mi prek telefona rekli, to si ne bi ja od vas očekivala.

To da bi vi mene tera još ni osmedeset nemam šteli v nejakof dom porinuti, s tem se ja nikak nemrem pomiriti. I zato tu zdaj sedim i nečem ni žarulu paliti nek tu pri sveče sedim kak negda zdamlek gda nesmo struje imeli.

I ovo vino pijem Katenino tero ne baš Bog zna kaj, nejakof kiseliš, ali bu mi pomoglo kaj legeše zaspim. A nigdar nesem znala kaj je nesanica dok mi neste te dom na nos porinuli.

(Briše dlanom nepostojeću prašinu sa stola)

Pak tam ni Katene ne, ni mačka nemrem tam popelati, gdo bi njega hranila, kaj ova škrta Katena, a kaj bu z vugorki i z rožami? Bi li otam f cirkvu mogla gda se setim?

Tam budu me s tabletami zdrogerali, vu nejakvu krletku zaprli, tam nikoga ne poznam.

Nejdem. Odlučila sem. Nejdem. Nejdem ni pod koju cenu.

Kaj bi mene negdo fruštuka i obeda kuval gda si ja to morem narediti sama.

(Ustaje polako i dohvaća štap. Odlazi do police i skida metalnu kutiju u kojoj su nekada bili keksi.

Otvara je i vadi šušlave novčanice, dolare i eure. Slaže ih i gladi)

Mene penezi nigdar nesu bili važni, to znate. Ali da sem si nekaj prišparala jesem. Nesem trošila kak pijani bogataš tatinu vam penziju ni ono kaj mi vi pošelete.

I zato vam velim, ja sem obezbeđena i v dom nejdem.

I to kaj ste rekli da se na red za dom čaka par let, to vi mene samo tak. Več si vi iščete nejakovo vezu za tam me spakerati, ali ne bu vam to prešlo, da znate.

Ni k vam, ni v dom, i šlus.

A če me bute silili ja bum otišla. Of put za izbila. I ne bute me našli. Spakerala bum sebe i mačka pa kam nas put odnese, Ne lažem. To bum vam zutra f pismu napisala.

Ovo s telefoni mene baš nejde. Zmislim se kaj sem štela reči gda več slušalicu spustim.

(Diže pogled prema raspelu i šapće: Oprosti mi Isusek, negda človek za opče dobro mora reči nekaj kaj ne istina. Idem si sad počinuti. Joj, da mi se v jutro zbuditi i videti onak lepo nebo v farbe jorgovana kak negda. Križa se.

Vraća novac u kutiju i odlaže je na policu. Polako sjeda na krevet. Skida pregaču i slaže je na stolac. Presvlači se u spavaćicu i liježe u krevet. Pokriva se do brade. Moli. Cvrčci su vani utihnuli. Po prozorskoj dasci zabubnjala je kiša. Vjetar je stao. Baka je zaspala).